

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збрала воедино досвід митців-просвітянців, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

боти на основі використання традицій класичного мистецтва художньої та друкованої графіки. Естамп при поєднанні з заняттями з інших спеціальних видів образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне мистецтво, література, музика) володіє великими потенційними можливостями в систематичному розвитку творчо-креативних здібностей. В поєднанні зі специфікою традиційних художніх дисциплін теоретико-методологічні засади дисципліни «Естамп», її структура і зміст вимагають певної корекції до сучасних запитів як новації і, перш за все, для створення умов обов'язкового використання студентами на практиці їх творчого, композиційно-образного мислення в процесі пошуку та втілення сюжету в практиці.

Петрук Роман Ігорович

*заслужений діяч мистецтв України,
доцент, завідувач кафедри монументально-декоративного
і сакрального мистецтва Київської державної академії декоративно-
прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Войчука,
член Національної спілки художників України
artromanpetruk@gmail.com*

ЧАШІ І ТАРЕЛІ АДИ РИБАЧУК ТА ВОЛОДИМИРА МЕЛЬНІЧЕНКА

Ключові слова: АРВМ, Ада Рибачук, Володимир Мельніченко, декоративно-прикладне мистецтво, чаші, тарелі, керамічні твори.

Ада Рибачук (1931–2010) та Володимир Мельніченко (нар. 1932) — творчий тандем унікальних українських митців, які працювали в різних видах і жанрах образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Також відомі як «АРВМ» — так вони підписували свої, виконані в парі, твори. Живописці за фахом, а за творчим покликанням — графіки, скульптори, архітектори, кінематографісти, поети, керамісти, універсальні майстри монументально-декоративного мистецтва.

Мистці — випускники 1957 року факультету живопису Київського державного художнього інституту (КДХІ нині НАОМА — Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), що

стали відомими в мистецькому середовищі ще з часів навчання, здійснивши для проходження переддипломної практики героїчні далекі подорожі на Північ, де на острові Колгуєв створили, надихаючись місцевою культурою, природою та людьми, сотні робіт. Це помітно вплинуло на їхній світогляд. Північні мотиви супроводжували мистців упродовж всієї творчості.

Ада Рибачук та Володимир Мельніченко відомі оформленням Київського центрального автовокзалу керамічними та мозаїчними панно у 1960-х рр. Їхніми творами монументального та декоративно-прикладного мистецтва оздоблено Київський Палац дітей та юнацтва (в інтер'єрі — мозаїчні та керамічні панно, в екстер'єрі — басейн фонтану з мозаїки та кольорового бетону).

У 1982 році, переживши потрясіння після знищення рельєфів «Стіни Пам'яті», що на Байковому кладовищі у Києві, мистці активно працювали в галузі художньої кераміки. Так з'явився могутній монументальний цикл творів «Бронзові образи в просторі Світу». Проте особливої уваги варті їхні керамічні чаші й тарелі, — а їх більше сотні (!), — кожна з яких — унікальний і неповторний витвір мистецтва.

Самі мистці найменували такий феномен своєї творчості як «Чаші на здоров'я», адже це не просто ужиткові речі, а твори-послання, супроводжувані текстуальними повідомленнями і віншуваннями. Здебільшого адресовані друзям та особистостям, які розділяли їхній світогляд та підтримували в найдраматичніші часи. Серед адресатів М. Амосов, М. Бажан, С. Голованівський, В. Гусєв, В. Некрасов, Л. Первомайський, Л. Скорик та багато інших. Щодо технології, то чаші були виліплені вручну, без використання гончарного кола, що надавало їм особливого шарму, а текстуальні композиції відігравали роль рельєфного орнаменту, який нерідко супроводжувався чудовними анімалістичними та міфічними образами. Зауважимо, що на чашах зустрічаються тексти різними мовами, інколи цитати або ж віршовані рядки. На чаші «Здоров'я Олені» (1984–1985) читаємо: «Щоб я шукав тебе й не мав спокою, щоб знов я йшов без жури і без тями до дальньої весни». На чаші 1986 року «Володе Чумаку — на здоровье доброе» виліплено рядки: «Бирюза! Мечта пустини — как молитва о воде. Сок растрескавшейся дыни, песнь протяжная звезде». Двоярусну чашу 1984 року прикрашають рядки: «Я бачив обрій — він вже голубів, я бачив світ, я пив його вино. Я зрозумів — мені не все одно, не байдуже мені, яким він буде, світ, і цвіт його рясний, і стиглий плід».

Дослідивши тарелі Ади Рибачук та Володимира Мельніченка, можна зробити висновок, що козак Мамай та арлекіни — найулюбленіші й часто зображувані мистцями герої. Також зустрічаються фольклорні та казкові українські мотиви, інтерпретовані авторами в їхньому стилі, а ще фантастичні герої, суголосні творам М. Примаченко; рідше пейзажі чи архітектура.

Увагу привертає таріль «Саву Голованівського вітають в травні 1985 друзі», посередині якої на бірюзовому тлі помаранчевим зображено образ Берегині, що є одним із центральних у композиційній структурі «Стіни Пам'яті». Навколо Берегині закомпоновано рядки: «Не кров'ю братерською рідна людина людині, — нас віра братає, хоч, може, й одвіку чужі; не в пісні безсмертя поета — а в довгій стежині, яку за життя протоптав од душі до душі. Сава Голованівський».

Отже, зупинившись на мінімумі їхнього спільного доробку, можемо твердити, що творчість Ади Рибачук та Володимира Мельніченка є унікальною і самодостатньою, драматичною і водночас поетичною, а також потребує подальшого наукового зосередження, особливо в галузі декоративно-прикладного мистецтва.

Письміченко Олександр Іванович

*старший викладач кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
pismechenko.aleksandr@gmail.com*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДО ПРОЯВУ ОБРАЗНОГО УЯВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У СТВОРЕННІ ІНТЕР'ЄРНОГО ПАННО

Ключові слова: інтер'єр, образ, образне уявлення, пласт, кольори, освітлення, культура.

В українському суспільстві історично об'ємно-скульптурні вироби мають значну роль, а дизайнерські твори є частиною оформлення інтер'єрів приміщень громадського призначення, таких як фойє готелів, інтер'єри вокзалів, метро, спортивних споруд тощо. Актуальний характер нашого дослідження визначається увагою до ство-